

խաչին կանգնողը Հայրազեղ կ'ըսէ. «Իշխանութեան Մամիկոնին եւ որդոյ նորա Վարդանայ»: Գուցէ եւ ինք կանգնած է Լորաձորի Սպիտակ խաչը յանուն իր հօր եւ մօր, ուր իր անունը դժբախտաբար անյայտ կը մնայ:

Ա Ր Ղ Ո Ի Ն

«Ներքին Մանկուսում գիւղից դուրս, դէպի Ձլմ տանող ճանապարհի եզերքին, ուրիշ խաչքարերի հետ՝ կայ եւ մէկը, դեռ եւս կանգուն», կը գրէ Գարեգին Եպս. Յովսէփեան, մեզի տալով արձանագրութիւնը.

«Ես Արղունս թո(ո)

ն մեծին Մամի

կոնա սապարա

պետին կանկ(նեց)

ի զխաչս ի փր(կու)

(թ)ի(ւն) ինձ որդ(ո) իմոյ

Մամիկոնա եւ ամուս(ն)ո իւր Սաթունին» («Հաւուց Թառի Ամեցափրկիչը», էջ 72բ):

Ո՞ր Մամիկոնի թոռն էր Արղուն: Դժուար է ըսել, եթէ չըլլայ «ասպարապետ» տիտղոսը որ ըստ իս աւելի կը յարմարի Մամիկոն Բ-ի: Սակայն եթէ «մեծին Մամիկոնա» կոչման նայինք իբր «աւագ» գուցէ Մամիկոն Ա-ինը ըլլայ, որմէ իրապէս «մեծ»ութեան որեւէ համբաւ չէ հասած մեզի ինչպէս որ Մամիկոն Բ-էն:

Անձանթ կը մնայ նաեւ Արղունի հօր անունը: Սակայն ունինք իր որդւոյն Մամիկոնի եւ անոր կնոջ Սաթունի անունները: Այս Մամիկոնը պիտի նշանակենք Մամիկոն Գ: Իր մասին պիտի խօսինք իր կարգին:

Արղունի, իր հօր եւ պարագաներուն մասին նպաստ մը կրնայ ըլլալ Երեւանի Մատենադարանին թիւ 4083 ձեռագիր Հայր Մաշտոցը, գրուած Վարդան քահանայէ «ի գաւառիս, որ կոչի Մատուտիձոր ի վանս, որ կոչի Սոմիթ, հանդէպ Մատակամիցս... ի թվական Հայոց 99 (1331), ի զանութեան Բուսախին, եւ ի թագաւորութեանն Հայոց Լեւոնի, եւ ի թագաւորութեան Վրաց Գարգէ, ի հայրապետութեան Աղուանից տեառն Չաքարխաի, յեպիսկոպոսութեան Այրարատեան գաւառիս տէր Գրիգորոյ, յիշխանութեանն պարոնաց պարոնին Շեխ Հասանա, եւ ի մերոց՝ բարի անուն եւ քրիստոստէր պարոնացս, որ ի մեծ սպարապետէն Հայոց սուրբ նահատակին Վարդանայ յառաջ եկեալ, ի տիրասէր եւ յաստուածատէր ազգէն Մամիկոնեանց, որդիքն պարոն Վահրամա՝ տէր Ներսէս, Արղունն, եւ Քախնն, եւ հանգուցիլ ի Քրիստոս եղբայր պարոնացս Սարգիս, եւ մայր սոցա Դատիկա, եւ քոյր սոցա՝ Թամթերին, եւ աստուածատուր գաւազկին Մելիքին, եւ ազատածին կենակիցք սոցա Էսուգանն՝ քոյր պարոն... , եւ որդոյ սորա քրքրիստոսատուր Չանկիկին, եւ միւս հարսին՝ Սորելչայի (որդւոյ իւրոյ զՀամագասպա), քոյր տէր Սարգսի Սաչինոյ տեառն Տաւփեանց, զի աստուած զոսսա ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ խաղաղութեամբ եւ յաղթող ընդդէմ թշնամեաց խաչին Քրիստոսի» (Սաչիկեան, «ԺՆ Դարու Յիշատակարանները»):

Այս յիշատակարանին համաձայն ունինք Մամիկոնեան (Համագասպեան) տոհմէն պարոն Վահրամ, որուն կինը Դատիկ, կը յիշուին որդիքը Տէր Ներսէս, Արղուն, Քախն եւ Սարգիս որ մեռած էր արդէն 1331ին: Վահրամ եւ Դատիկ ունեցած են նաեւ դուստր՝ Թամթեր (որդին՝ Մելիք): Կը յիշուին